

**TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT
UNIVERSITETI**

“IQTISODIYOT” FAKULTETI

**IQTISODIY TADQIQOTLAR
(ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ,
“ECONOMIC RESEARCH)**

ILMIY JURNALI

3

2023

Toshkent

3
2023

Elektron ilmiy jurnal
Научный электронный журнал
Scientific digital journal

IQTISODIY TADQIQOTLAR
ELEKTRON ILMIY JURNALI

MUASSIS

Toshkent davlat
iqtisodiyot universiteti

Tahrir kengashi raisi:

Abduraxmonov Qalandar Xodjayevich – i.f.d., prof., akademik

Tahrir kengashi:

Eshov Mansur Po'latovich - i.f.d., professor
Abduraxmonova Gulnora Qalandarovna – i.f.d., professor
Xudoyqulov Sadridin Karimovich – i.f.d., professor
Begalov Baxodir Abdusalovich – i.f.d., professor
Bekmurodov Adxam Sharipovich - i.f.d., professor
Vaxabov Abduraxim Vasikovich - i.f.d., professor
Maxmudov Nosir Maxmudovich - i.f.d., professor
Salimov Baxtiyor Tadjiyevich - i.f.d., professor
Mustafaqulov Sherzod Igamberdiyevich - i.f.d., professor
Jumayev Nodir Xosiyatovich - i.f.d., professor
G'ofurov Ubaydullo Vaxabovich - i.f.d., professor
Xolmo'minov Shayzaq Raxmatovich - i.f.d., professor
Amirov Lochinbek Fayzullayevich – i.f.f.d., dotsent
Xatamov Ibodullo Sadullayevich – i.f.n., dotsent
Asqarova Mavluda Turopovna – i.f.n., dotsent
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich – i.f.n., dotsent
G'ayibnazarov Sanjar Baxodirovich – i.f.n., dotsent
Kamalova Malika Nizamovna – i.f.n., dotsent
Mamaraximov Bekzod Erkinovich – i.f.n., dotsent

Tahrir hay'ati:

Begzod O'rinov – (AQSh)
Uktam Burxanov – (Chexiya)
Bozorboy Berkinov – i.f.d. (O'zbekiston)
Mark Rozenbaum (AQSh)
Volfgang Lukas (Germaniya)
N.V.Morozov (Rossiya)
Viktoriya Vdovichenko (Ukraina)
Gulyabmir Raxmani (Afg'oniston)
Axmed Muxamed Aziz Ismail (Misr)
Kaukab Azim (Saudiya Arabistoni)
Sherqul Shodmonov (Toshkent)
Rauf Salaxodjayev (Toshkent)
Axmedjon Mamatov (Toshkent)
Ju Jengron (Xitoy)
Jou Chingjiye (Xitoy)

**IQTISODIY TADQIQOTLAR
ELEKTRON ILMIY JURNALI**

**3
2023**

**Elektron ilmiy jurnal
Научный электронный журнал
Scientific digital journal**

Bosh muharrir:

Eshov M.P.- i.f.d., prof.

Adabiy muharrir

Xajiyev B.D.- i.f.n., dots.

Bosh muharrir o'rinbosari

Amirov L.F. - PhD

Musahhih:

Jurnal sahifalarida chop etilgan materiallardan foydala-nilganda "Iqtisodiy tadqiqotlar" elektron ilmiy jurnalidan olindi deb ko'rsatilishi shart.

Tahririyat taqdim etilgan maqolalarni taqriz qilish va qaytarish majburiyatini olmagan. Maqolada keltirilgan dalillar va ma'lumotlar uchun muallif javobgar.

Veb-sayt manzili: <https://economicresearch.tsue.uz>

E-mail: economicresearchjournal@gmail.com

MUNDARIJA

IQTISODIYOT, INNOVASIYA VA TADBIRKORLIK NAZARIYA VA AMALIYOT

Shadmanov E.Sh., Maxsadov M.O.	Improvement of methodology of accounting and analysis of included financial statements and investments in subsidiary societies
Irgashev D.I. Muxtarov Sh.Sh.	Aksiyadorlik jamiyatlari foydasini optimal taqsimlashda dividend siyosatini takomillashtirish yo‘llari
Abdurakhman M.A. Abdurakhim A.B. Elnoza A.K.	Analysis of international experience in assessing the efficiency of bim technologies in construction

BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISH: MAKROIQTISODIY YONDOSHUV

Usmanova R.M.	Makroiqtisodiy darajada ta’lim xizmatlari bozorining rivojlanish yo‘nalishlari
---------------	--

INSON RESURSLARINI BOSHQARISH, IJTIMOIIY SIYOSAT VA BANDLIK

Mamaraximov B. E.	Ishchi kuchini takror ishlab chiqarishda bandlik xizmati muassasalarining ahamiyati
Azizbek Ismoilov	Aholi bandligi va uni tartibga solish nazariyalari tahlilining uslubiy asoslari

TARMOQLAR IQTISODIYOTI VA REAL SEKTORNI KOMPLEKS RIVOJLANTIRISH

Gafurov Anvar	Oliy ta’lim muassasalarini boshqaruvini takomillashtirish islohotlari
Усманова С.С.	Тенденции развития фармацевтической промышленности республики узбекистан
Нигматова Д Адилов Б	Финансовые отношения – в мире бизнеса
Usmonov Sh. Sh.	“Yashil” iqtisodiyotda quyosh energiyasining o‘rni va undan foydalanish masalalari

Egamberdiyev M

Роль социального сельского хозяйства в условиях
модернизации экономики. (на примере опыта
республики чехия)

INSON RESURLARINI BOSHQARISH, IJTIMOIIY SIYOSAT VA BANDLIK

**ISHCHI KUCHINI TAKROR ISHLAB CHIQUARISHDA BANDLIK
XIZMATI MUASSASALARINING AHAMIYATI**

**ЗНАЧЕНИЕ ОРГАНИЗАЦИЙ СЛУЖБЫ ЗАНЯТОСТИ В
РЕЦИРКУЛИРОВАНИИ РАБОЧЕЙ СИЛЫ**

**THE IMPORTANCE OF EMPLOYMENT SERVICE
INSTITUTIONS IN RECYCLING THE WORKFORCE**

Mamaraximov Bekzod Erkinovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Fundamental iqtisodiyot kafedrası mudiri, dotsent

Annotatsiya: ishchi kuchi resurslari ishchi kuchini takror ishlab chiqarish holatini tasvirlashga, ularni tarkibiy tuzilishi nazariy jihatdan yoritilgan. O'zbekiston Respublikasida ishchi kuchi resurslarining holati taxlil qilingan.

Kalit so'zlar: ishchi kuchi resurslari, iqtisodiy faol aholi, ishsizlik, ishchi kuchi qiymati.

Аннотация: ресурсы рабочей силы для описания состояния воспроизводства рабочей силы, теоретически объяснено их структурного состава. Проанализировано состояние трудовых ресурсов в Республике Узбекистан.

Ключевые слова: ресурсы рабочей силы, экономически активное население, безработица, стоимость рабочей силы.

Annotation: labor resources to describe the state of reproduction of the labor, theoretically explained by their structural composition. The state of labor resources in the Republic of Uzbekistan is analyzed.

Keywords: labor resources, economically active population, unemployment, labor cost.

KIRISH

O'zbekiston bozor munosabatlari o'tish jarayonida iqtisodiyot tarmoqlari tuzilmasini o'zgartirmoqda. Bu qadamlar ishlab chiqarish quvvatlarini oshirishga hamda mamlakatning eksport salohiyatini kuchaytirishga qaratilgan. Bu esa davlat iqtisodiy jihatdan o'sishi va barqaror bo'lishining kafolatidir. Shu munosabat bilan davlatimiz oldida yuzaga kelayotgan talaygina vazifalarni hal

qilishga to'g'ri kelmoqda. Ustuvor vazifalardan biri ishchi kuchini qayta shakllantirish va uni boshqarish muammosini hal qilishdan iboratdir. Chunki, ishchi kuchi resurslaridan samarali foydalanish orqaligina ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga erishish va aholi farovonligini ta'minlash mumkin. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi "2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmonining 1-maqsadida "Mahallalar uchun yuqori malakali mutaxassislarni maqsadli tayyorlash, barcha mahalla raislari va hokim yordamchilarida boshqaruv asoslari, bandlikni ta'minlash, bank-moliya, tomorqa, yer, chorvachilik va parrandachilik bo'yicha ko'nikmalarni shakllantirish" **maqsadida amalga oshirilishi lozim bo'lgan vazifalar ko'rsatib berilgan [1].**

Bundan ma'lumki, mamlakatimizda har yili ishchi kuchi bandligini ta'minlash bo'yicha tasdiqlanadigan dasturlarni amalga oshirish, bo'sh va kvotalanadigan ish o'rinlariga ishga joylashtirish mexanizmlarini takomillashtirish, o'zini o'zi band qilishning samarali shakllarini rivojlantirish borasida davlatning ta'sirchan chora-tadbirlari ko'rilmoqda.

Ishchi kuchining ishchanlik faolligini va tadbirkorlik tashabbuslarini rag'batlantirishga, ijtimoiy zaif qatlamlar bandligini ta'minlashga, ishchi kuchi bandligini ta'minlash bo'yicha davlat xizmatlaridan foydalanish imkoniyati, sifati va tezkorligini oshirishga qaratilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Oxirgi yillarda ko'plab mamlakatlar tomonidan Xalqaro mehnat tashkiloti (XMT)ning "Munosib mehnat" konsepsiyasi ishlab chiqildi va qabul qilindi. U ishlovchilarning huquqlarini himoya qilish mumkin bo'lgan tegishli ijtimoiy muhofaza hamda ijtimoiy muloqot zaruriy darajasi sharoitida aholi daromadlarining munosib darajasini ta'minlaydigan bandlik sharoitidagi unumli mehnatni ko'zda tutadi.

Jumladan, Nobel mukofoti laureati M.Fridmanga ko'ra, biznesning iqtisodiy mas'uliyati bu pul qilishdir, deya uni korporativ egoizm nazariyasi sifatida ham ifodalash mumkinligi qayd etiladi. Shuningdek, kambag'allik uchun kurash davlatning ishi bo'lib, xususiy biznesning funktsiyasi emasligi va biznesning asosiy ishi aksiyadorlarning foydasini oshirish ekanligigini korporativ ijtimoiy mas'uliyat sifatida ilgari suradi [4].

I.Yu.Belyayeva va M.A.Eskandarovlar boshchiligidagi olimlar guruhi korporativ ijtimoiy mas'uliyatning kompaniyalar faoliyatidagi roli, davlatning ijtimoiy funktsiyalarini bajarishda korporativ ijtimoiy mas'uliyatning ahamiyatli jihatlari va xalqaro standartlari, investitsiyalash mexanizmlari alohida

xususiyatlari, ijtimoiy mas'uliyatni ta'minlashda davlat iqtisodiy samaradorligi kabilarga batafsil e'tibor qaratgan [5].

Respublikamizdagi iqtisodchi olimlardan C.E.Elmirzayev, N.Sh.Shavkatov [6], F.Raxmatullayeva [7], M.Sharipovalar [8] korporativ ijtimoiy mas'uliyatni ichki va tashqi ijtimoiy mas'uliyatga bo'lgan holda o'rganib, tashqi korporativ ijtimoiy mas'uliyatning amal qilishi mamlakatning va hududlarning ijtimoiy rivojlanishida muhim ahamiyatga egaligi xususida alohida to'xtalib o'tadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tizimli tahlil, iqtisodiy tadqiq etish metodologiyasi, taqqoslash, deduktsiya kabi tadqiqot usullaridan keng foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Iqtisodiyotning barcha sohalarida, shuningdek, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatishning hamma fazalarida ishchi kuchi eng faol omil hisoblanadi. Chunki, boshqa hamma omillar ishchi kuchi yordamida harakatga keltiriladi, ularning qiymatlari saqlab qolinib, yangi mahsulotga o'tkaziladi, yangi mahsulot yangi qiymat shu ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonida ishchi kuchi tomonidan yaratiladi. Shu sababli mamlakat miqyosida ishchi kuchining mazmuni, tarkibi, ishchi kuchi bozorini o'rganish muhim ahamiyatga egadir. Ishsizlarni ish bilan ta'minlash – uning takror ishlab chiqilishi uchun zarur shartdir. Chunki, kishilarning turmush darajasi, jamiyatning kadrlar tanlash, tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish, ishga joylashtirish ishsizlarni moddiy jihatdan qo'llab-quvvatlash uchun sarf qilinadigan chiqimlar aholini ish bilan ta'minlanishiga bog'liqdir. Ish bilan bandlik inson ijtimoiy kamolotining eng muhim tomonlaridan birini ochib beradiki, bu uning faoliyati bilan bog'liq bo'lgan ehtiyojlarini qondirishga aloqadordir.

Ishchi kuchidan samarali foydalanish iqtisodiy jihatdan yanada mamlakatning rivojlanishiga sabab bo'ladi.

Ishchining mehnatidan foydalanish uning mehnat unumdorligini oshirish yo'li bilan moddiy ne'matlar olishi uchun keng imkoniyat yaratib berish prinsipiga asoslangan bo'lishi kerak. Kichik va xususiy biznesni rivojlantirish uchun ishchi kuchidan foydalanish uchun yaxshi rag'batlantiruvchi chora bo'lib xizmat qiladi. O'zbekiston iqtisodiyotini erkinlashtirish natijasida kichik va xususiy biznesni keng rivojlantirish qonunchilik bazasi yaratildi. Turgan gapki, butun iqtisodiyotdagi tarkibiy o'zgarishlar va ilg'or texnologiyalarni joriy etish tekis kechmagani tufayli ishchi kuchidan samarali foydalanish muammolari to'xtovsiz tug'ilib turaveradi. Iqtisodchilarning vazifasi mavjud resurslar sharoitida ishchi kuchi imkoniyatlaridan to'laonli foydalanishdan iborat. Buning uchun tez o'sib borayotgan mehnat resurslarini, birinchi navbatda yoshlarni ish

bilan ta'minlash maqsadida ko'p ishchi kuchi talab etadigan ishlab chiqarishlarni rivojlantirish zarur. Respublikada ish bilan bandlik siyosasiga maksimal darajada amal qilinmoqda, lekin ushbu siyosat oqilona yuritilishi uchun ishchi kuchi bozori yanada samarali ishlashi kerak. Bundan buyon ishchi kuchi resurslarini samarasiz taqsimlashga hamda past mehnat unumdorligiga asoslangan to'liq ish bilan bandlikni saqlab turishning iloji yo'q.

Statistik ma'lumotlar taxliliga e'tibor beradigan bo'lsak, 2021 yilda jami ishchi kuchi resurslarining soni 19334,9 ming kishini tashkil etgan bo'lsa, ularning tarkibidan mehnatga layoqatli yoshdagi aholi 99,5 foizni ya'ni, 19237,6 ming kishini tashkil etgan. Bundan ko'rinadiki, 2021 yil holatiga olganda ishchi kuchi resurslarining 0,5 foizi, ya'ni 97,3 ming kishini ishlayotgan yoshlar hamda pensiyadagi shaxslar tashkil etmoqda.[10] Ushbu tarkibni layoqat yoshidan kichiklar hamda layoqat yoshidan kattalarga ajratadigan bo'lsak, unda yoshi kattalarni kasbga qayta tayyorlash imkoniyatlari ancha murakkab deb hisoblanadi. Lekin layoqatlilik yoshidan kichiklarni kasbga o'qitish va qayta o'qitish orqali ishchi kuchi resurslarini takror ishlab chiqarish imkoniyatlarini kengaytirish mumkin. Bu borada mamlakatimizda bir qator ishlar amalga oshirilmoqda, jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Yoshlar — kelajagimiz» Davlat dasturi to'g'risida» 2018 yil 27 iyundagi PF-5466-son Farmoniga muvofiq, yoshlarni biznes bilan shug'ullanishga faol jalb qilish hamda ularning tadbirkorlik faoliyatini har tomonlama qo'llab-quvvatlash maqsadida Vazirlar Mahkamasi tomonidan «Yoshlar — kelajagimiz» Davlat dasturi doirasida davlat-xususiy sheriklik shartlarida «Yosh tadbirkorlar» kovorking markazlari va «Yoshlar mehnat guzari» komplekslarini qurish ishlari amalga oshirildi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 11 avgustdagi «Kambag'al va ishsiz fuqarolarni tadbirkorlikka jalb qilish, ularning mehnat faolligini oshirish va kasb-hunarga o'qitishga qaratilgan hamda aholi bandligini ta'minlashga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida» PQ-4804-son qarori hamda Vazirlar Mahkamasining 2021 yil 5 apreldagi «Kambag'al va ishsiz fuqarolarni kasb-hunarga o'qitish tizimini takomillashtirish hamda mehnat organlari faoliyati samaradorligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida» gi 183-son qaroriga muvofiq Qoraqalpog'iston Respublikasi va viloyatlarda «Ishga marhamat» monomarkazlari davlat muassasalari shaklida tashkil etildi. Ushbu markazning asosiy vazifalari qo'yidagilar:[2]

- band bo'lmagan aholini servis va xizmat ko'rsatish, texnika, umumqurilish, qishloq xo'jaligi sohalari, raqamli texnologiyalar bo'yicha hamda ichki va tashqi

mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan boshqa kasblarga o'qitish, qayta o'qitish va malakasini oshirish;

- texnikum, kollej yoki oliy ta'lim muassasasiga o'qishga kirmagan hamda kasb egallash istagidagi yetim bolalar va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalarni kasb-hunarga o'qitish;

- xorijiy tillarga o'qitish;

- tadbirkorlik asoslari va moliyaviy savodxonlikka o'qitish;

- ishchi kasblarini rivojlantirish va ommalashtirish;

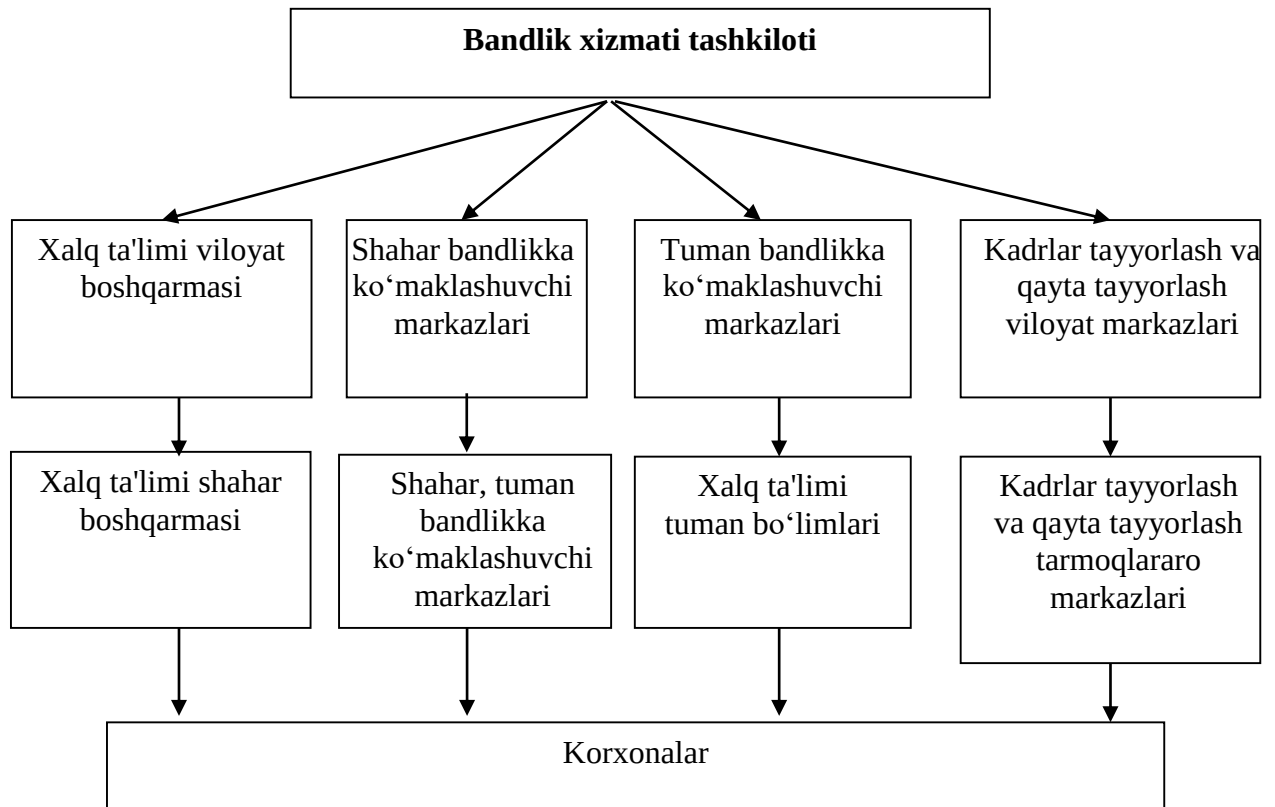
- xorijiy ish beruvchilarning talablariga asosan ishchi kuchini tayyorlash;

- kasb faoliyatini amalga oshirish uchun talab qilinadigan bilimlar, mahorat, malaka va ko'nikmalar, shaxsiy va kasbiy bilim va ko'nikmalarni baholash;

- xorijda vaqtincha mehnat faoliyatini amalga oshirmoqchi bo'lgan fuqarolarni kasb-hunarga va xorijiy tillarga o'qitish, ular bilan oldindan moslashtirish tadbirlarini amalga oshirish, xorijda ishlash uchun talab etiladigan hujjatlarni rasmiylashtirishda ko'maklashish.

Prezidentimizning 2021-yil 26-fevral kuni kengaytirilgan tarzda o'tkazilgan videoselektor yig'ilishida ko'rsatilgan vazifalar ijrosini ta'minlash maqsadida dolzarb masalaga aylangan "Temir daftar" va "Ayollar daftari"ga kiritilgan ijtimoiy himoyaga muhtoj xotin-qizlar bandligini ta'minlash, ularning jamiyatda o'z o'rnini topishiga ko'maklashishga qaratilgan tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Shu kunga qadar monomarkazda 1200 dan ortiq band bo'lmagan aholi, xususan, yoshlar o'quv kurslarini yakunladilar. Ularning 700 dan ortig'ini xotin-qizlar tashkil etib, monomarkaz sertifikatlariga ega bo'ldilar. Bulardan tashqari aytish mumkinki, Toshkent shahridagi "Ishga marhamat" monomarkazida shahrimiz hamda chekka hududlarda joylashgan 50 ta mahallalardagi "Ayollar daftari"ga kiritilgan 200 dan ortiq xotin-qizlar "Sartaroshlik san'ati" kasbida o'qitilmoqda. Respublika bo'ylab tashkil etilayotgan "Tadbirkorlik asoslari" o'quv kurslari orqali yoshi va jinsidan qat'iy nazar o'z tadbirkorligini boshlamoqchi bo'lgan aholiga huquqiy bilim va ko'nikmalar berilib, moliyaviy manbalarga yo'naltirilmoqda.[11]

Respublikamiz hududlarida bandlikka ko'maklashuvchi markazlariga murojaat qilgan va mavjud ish o'rinlariga kasbi va mutaxassisligi to'g'ri kelmaydigan kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash bo'yicha bir qancha tashkilotlar bilan o'zaro hamkorlikda ishlarni amalga oshiradi (1-rasm).

1-rasm. Hududlarda kadrlarni o'qitish bo'yicha buyurtmalarning tashkil etilishi⁹.

Jumladan, xalq ta'limi tizimi, ularning hududlardagi boshqarma va bo'limlari yordamida kadrlarni o'qitishni tashkil qiladi hamda kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash markazlari ko'magida ularni korxona va tashkilotlarda o'z malakalarini oshirishlariga sharoitlar yaratib beradi.

Ishsizlarni kasbga o'qitish va qayta o'qitishning samarasini oshirish maqsadida hududlar kesimida 217 ta bazaviy kasb-hunar kollejlari va ushbu kollejlarda ishsizlarni kasbga tayyorlashning 100 ta yo'nalishi aniqlab olindi¹⁰.

Ishsizlarni kasbga tayyorlash va qayta tayyorlash bo'yicha Koreya xalqaro hamkorlik agentligi (KOIKA) bilan hamkorlikda Toshkent shahrida 360 o'ringa mo'ljallangan Ishsizlarni kasb-hunarga tayyorlash o'quv markazini (100 o'rinli yotoqxonasi bilan birga) tashkil etish bo'yicha tayorgarlik ishlari amalga oshirildi.

Ishchi kuchi bozori talablari asosida o'rta ta'lim muassasalarida yangi ixtisosliklar kiritish yoki ayrim ixtisosliklardan voz kechish zahirida ham bitiruvchilarni ish bilan band etish masalasi yotibdi. Respublikamizda bir qancha yo'nalishlarda o'qishni tamomlagan yoshlarni ishga joylashtirish koeffisienti nisbatan pastligi sababli, ushbu mutaxassisliklarga o'quvchilar qabul qilish rejasi ancha kamaytirildi. Xizmat ko'rsatish va servis sohasida yosh mutaxassislarga

⁹ Muallif tomonidan tuzildi.

¹⁰ mehnat.uz – O'zbekiston Respublikasi Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi ma'lumotlari.

talab ortayotgani uchun “Komputer savodxonligi”, “Umumiy ovqatlanishni tashkil etish”, “Maishiy gaz va elektr jihozlarini ta’minlash”, “Inqirozga qarshi boshqaruv” kabi o’nga yaqin yangi yo’nalishlar kiritildi.

Ishchi kuchini takror ishlab chiqarish va bandligini ta’minlashda ularni malakasini oshirish va qayta tayyorlash muhim masala hisoblanadi. Bu borada O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 31 dekabrda qabul qilingan «Malakalarni baholash tizimini tubdan takomillashtirish va mehnat bozorini malakali kadrlar bilan ta’minlash chora-tadbirlari to’g’risida»gi PQ-4939-sonli qarori, kadrlarning tayyorlashning sifat jihatidan yangi tizimini joriy etish uchun shart-sharoitlarni yaratish maqsadida qabul qilingan.

Mazkur qarorning 1-bandiga muvofiq, Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi tomonidan Xizmatchilarning asosiy lavozimlari va ishchilar kasblarining yangilangan klassifikatori ishlab chiqildi. Qarorda belgilangan topshiriqlardan kelib chiqqan holda «Texnik jihatdan tartibga solish agentligi» tomonidan bugungi kunda quyidagi ishlar amalga oshirildi:[3]

- «Texnik jihatdan tartibga solish agentligi» markaziy apparati tuzilmasida «Kasbiy malaka va bilimlar bo’yicha tarmoq kengashi kotibi» lavozimi joriy etildi. Ushbu Tarmoq kengashining vazifalari quyidagilarni tashkil etadi:

- Ishchi kuchi bozori monitoringi asosida tarmoqlarning malaka va bilimlarga ehtiyojlari va tendensiyalarini aniqlash;

- tarmoq malaka doiralarini ishlab chiqish, joriy etish va takomillashtirish;

- kasbiy standartlarni ishlab chiqish va joriy etish bo’yicha faoliyatni muvofiqlashtirish;

- norasmiy va informal o’qitishning natijalarini tan olish, validasiya va akkreditasiya (sertifikatsiya) qilish tizimini shakllantirish, shu jumladan malakalarni baholash markazlari faoliyatini tashkil qilish;

- yoshlarni kasbga yo’naltirish, professiogramma va axborot materiallarini ishlab chiqish bo’yicha ishlarni tashkil etish;

- tarmoq malakalar doiralari va kasbiy standartlardan kelib chiqqan holda Klassifikatorni takomillashtirish hamda mehnatga haq to’lashga oid me’yorlarni aniqlash bo’yicha takliflarni tayyorlash.

XULOSA

Bizning nazarimizda, ishchi kuchini sifat jihatdan takror ishlab chiqarish quyidagilar orqali hal etilishi zarur:

1. Imtiyozlar berish va rag’batlantirish yo’li bilan korxona va tashkilotlarni yosh mutaxassislarni ishga qabul qilishga qiziqtirish. Masalan, korxonada yosh

mutaxassislar soni muayyan foiz bo'lganida, ularga soliqqa tortish borasida imtiyozlar berish.

2. Ishchi kuchiga bo'lgan talab va uni taklif qilishga doir ma'lumotlarning maxsus viloyat bazalarini tashkil qilish. Ushbu bazadan foydalanish ishchi kuchini taklif qiluvchilar uchun ham, ishchi kuchiga talabi bo'lganlar uchun ham erkin bo'lishi lozim. Internetga ulangan har qanday kompyuterdan foydalanish imkoniyati bo'lganida va kuchli axborot madadida (reklama, ixtisoslashtirilgan nashrlar) mazkur vositaning samarasi kuchli bo'ladi.

3. Davlat darajasida ishchi kuchini boshqa mamlakatlarga yuborish xususida yanada faolroq bitimlar tuzish, ketayotgan fuqarolar malakasi ustida ish olib borish. Shu tariqa «ortiqcha» ishchi kuchi ishga tortiladi, xorijda ishlab topilgan pul mablag'larining O'zbekistonga kirib kelayotgan miqdori ortadi.

4. Korxonalarga nisbatan faol siyosat olib borish. Bunday siyosat malakali hodimlarning ish haqini oshirib borishga, shu tariqa mehnat unumdorligining o'sishini rag'batlantirishga qaratilishi maqsadga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi "2022 — 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmoni.

2. <https://lex.uz/docs/5354947#5363001> - Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligining «Ishga marhamat» monomarkazlari to'g'risida NIZOM, 2021 yil 5 aprel

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 31 dekabrda «Malakalarni baholash tizimini tubdan takomillashtirish va mehnat bozorini malakali kadrlar bilan ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-4939-sonli qarori

4. Milton Friedman. The Social Responsibility of Business is Increase its Profits. The New York Times Magazine, 1970

5. Беляевой И.Ю., Эскандарова М.А. Корпоративная социальная ответственность. Учебник. – М.: "Кнорус", 2018. – 316 с.

6. Elmirzayev, S. and Shavkatov, N. (2020) "PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AND CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY" International Finance and Accounting: Vol. 2020: Iss. 1, Article 29. Available at: <https://uzjournals.edu.uz/interfinance/vol2020/iss1/29>;

7. Raxmatullayeva F. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat konsepsiyasining mohiyati va rivojlanishi. – Toshkent, 2016. – Biznes-Ekspert. – №7.;

8. Sharipova M. Korporativ ijtimoiy mas'uliyat: ixtiyoriymi yoki majburiy? <https://uzanalytics.com/siyosat/3874/>

9. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 22-dekabrdagi "Ishga joylashtirishga muhtoj aholi sonini aniqlash, shu jumladan, uy xo'jaliklarini mehnat bilan bandlik masalalari bo'yicha o'rganishlar o'tkazish, shuningdek, mehnat resurslari, bandlik va aholini ishga joylashtirish balansini shakllantirish metodikasini takomillashtirish to'g'risida" 1011-son qaroriga 4-ILOVA.

10. stat.uz – O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi rasmiy veb-sayti.

11. <https://yuz.uz/uz/news/monomarkaz--kasbga-tayyorlashning-samarali-yoli>

Iqtisodiy tadqiqotlar

ILMIY JURNALI

Tahririyat manzili:
100003, Toshkent sh., Chilonzor tumani, I. Karimov ko'chasi 49-uy
Telefonlar *****